

Varování se nesmí podcenit

Na různá nebezpečí vydává výstrahy už kde kdo, až nám trochu zevšedněly. Varují nás i meteorologové. Jak vážně je máme brát a jak na ně reagovat?

Meteorologové vydávají výstrahy před nebezpečnými přírodními jevy, u kterých předpokládají rychlý a nebezpečný vývoj. Výstrahy zveřejňují v době, kdy hrozí bezprostřední nebezpečí, případně kdy již byly dosaženy nebo překročeny limitní hodnoty některého z nebezpečných jevů. Výši rizika navíc zvyrazňují stupněm. První nejvyšší stupeň jen vyjadřuje předpoklad, že počasí může být nebezpečné. Druhý stupeň značí, že počasí je již nebezpečné a mohou se objevit i nebezpečné doprovodné jevy a je tedy potřeba občas sledovat meteorologickou situaci. Třetí stupeň již znamená, že počasí je velmi nebezpečné. V té době je již potřeba pečlivěji sledovat vývoj meteorologické situace a podřídit se pokynům bezpečnostních orgánů. Meteorologové obvykle vyhlášenou výstrahu doplňují předpovědi dalšího vývoje na zhruba tři hodiny dopředu.

V případě vydání výstrahy informace Český hydrometeorologický ústav prioritně informuje operativní a informační středisko generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky a Vojevský geografický a hydrometeorologický úřad. Následně informací předává veřejnoprávním sdělovacím prostředkům a smluvně vázaným komerčním sdělovacím prostředkům. Prostednictvím HZS ČR jsou informace předávány osobám s rozšířenou působností a následně dalším obcím prostřednictvím SMS nebo elektronické pošty.

Typy výstrah

vysoké teploty
 velmi vysoké teploty
 extrémně vysoké teploty
 prudký pokles teploty
 silný mráz
 velmi silný mráz
 extrémní mráz
 silný vítr
 velmi silný vítr
 extrémně silný vítr
 nová sněhová pokrývka
 vysoká nová sněhová p.
 silné sněžení*
 sněhová bouře*
 sněhové jazyky
 závěje
 náledí
 četné náledí
 ledovka
 silná ledovka
 velmi silná ledovka
 silná námraza
 silné bouřky
 velmi silné bouřky*
 extrémně silné bouřky*
 vydatný déšť
 velmi vydatný déšť
 extrémní srážky*
 povodňová bdělost
 povodňová pohotovost
 povodňová ohrožení*
 extrémní pov. ohrožení*
 nebezpečí požárů
 vysoké nebezpečí požárů

*Označuje nebezpečný jev

Výstrahy informace spojené s teplotními a vlhkostními poměry se vydávají zpravidla 48 až 24 hodin předem, doba jejich platnosti je většinou delší než 24 hodin. V případě výstrahy informace na srážky, které obvykle trvá po řadu týdnů, vydává výstrahy informace se upřesňuje, zda se v příštích cca 6 až 10 dnech očekávají srážky, které by byly ke zmírnění až ukončení srážebního období. Výstrahy informace na vysoké, velmi vysoké a extrémně vysoké teploty se vydávají předem 36 až 24 hodin nebo 36 až 12 hodin předem, v závislosti na středních polohách. V souvislosti se sněhem se vydává ještě výstraha na sněhovou bouři. Tato výstraha informace představuje extrémní stupeň nebezpečí stejně jako výstraha závěje. Naopak nízký stupeň nebezpečí představuje výstraha na sněhové jazyky.

Mezi namrazové jevy, před kterými varují meteorologové, patří náledí, ledovka, silná ledovka (nad 2 mm), velmi silná ledovka (nad 7 mm) a silná námraza (nad 3 cm). Intenzitu předpokládaných bouřek vyjadřují výstrahy silně = 1. stupeň, velmi silně = 2. stupeň a extrémně silně = 3. stupeň. Za silné bouřky se přitom považují bouřky související se srážkami nad 30 m/s nebo s nárazy větru nad 30 m/s (70 km/h). Velmi silné bouřky se pojí se srážkami nad 50 mm, nárazy větru nad 25 m/s (90 km/h) nebo kroupami o průměru nad 5 cm. Extrémně silné bouřky jsou doprovázeny srážkami nad 90 mm, nárazy větru nad 30 m/s (110 km/h) nebo kroupami

nich polohách očekávat spad alespoň 10 cm sněhu během 12 hod. nebo 15 cm během 24 hod. či v polohách nad 600 m nad mořem více jak 20 cm/12h nebo 30 cm/24h. Druhý stupeň, vysoká nová sněhová pokrývka, se vydává při očekávání 20 cm/12h nebo 30 cm/24h v polohách do 600 m nebo vyšších polohách přes 30 cm/12h či 50 cm/24h. Silné sněžení pak je nejvyšší varovný stupeň a ten se vydává při očekávání více jak 3 cm nového sněhu během jedné hodiny nebo přes 6 cm během tří hodin v nížších nebo středních polohách. V souvislosti se sněhem se vydává ještě výstraha na sněhovou bouři. Tato výstraha informace představuje extrémní stupeň nebezpečí stejně jako výstraha závěje. Naopak nízký stupeň nebezpečí představuje výstraha na sněhové jazyky.

Také množství a lokalizace spadů srážek je složité. První výstrahy informace na dešťové srážky jsou vydávány zpravidla s předstihem 48 až 6 hodin a podle vývoje situace jsou postupně upřesňovány. V případě povodní jsou aktualizovány až 4x denně. Výstrahy informace se vydávají na vydatný déšť, a to při očekávání srážek v min. množství 30 mm během šesti hodin nebo 35 mm/12h nebo 40 mm/24h. Vyšší stupeň výstrahy značí velmi vydatný déšť při očekávání srážek nad 50 mm/12h nebo 60 mm/24h. Výstraha extrémní srážky se pak vydává pokud se očekává více jak 70 mm/12h nebo 90 mm/24h nebo 120 mm/48h.

Následně hydrometeorologové sledují stav vodních toků a v závislosti na průtoku a stavu průtočné kapacity koryta řek případně vyhlá-

si stupně povodňové aktivity (SPA). Nejvyšší stupeň výstrahy hydrologické informace na povodňové jevy v rámci poskytovaných informací SIVS je povodňová bdělost. Vydává se při očekávaném dosažení, resp. překročení 1. SPA nejméně ve třech měřných profilech na jednom toku. Obvykle má regionální charakter a vztahuje se na omezené úseky toků. Povodňová pohotovost je 2. SPA. Tato informace již představuje vysoký stupeň nebezpečí. Vydává se při očekávaném dosažení, resp. překročení 2. SPA v jediném měřném profilu toku řek.

3. SPA povodňové ohrožení již představuje extrémní stupeň nebezpečí. Vydává se při očekávaném dosažení, resp. překročení 3. SPA v jediném měřném profilu toku řek. Do skupiny extrémního nebezpečí patří také výstraha informace extrémní povodňové ohrožení. V tomto případě se předpokládá, že při 3. SPA průtok dosáhne nebo překročí hranici 50leté povodně. S výjimkou povodňových jevů způsobených priválovými srážkami se výstrahy informace na povodňové jevy vydávají obvykle s časovým předstihem 48 až 12 hodin, přičemž stupeň a lokalizace skutečného nebezpečí se může lišit od předpovědných a to především z důvodů obtížné předpovědi úhrnu a regionalizace očekávaných srážek. Přesnost předpovědi s délkou předpovědního období koliduje a zpravidla klesá. Proto platnost výstrahy informace tohoto typu není obvykle delší než 36 hodin a předpokládá neustálou aktualizaci a upřesňování.

Při útoku extrémního počasí je nejlepší zaujmout obranu

V případě varování před nebezpečnými klimatickými jevy se doporučuje zůstat doma a pokud to není nezbytně nutné, nikam nevycházet a nevyjíždět. Ne vždy je to však možné.

Pokud vás varování zastihne doma, vždy se doporučuje zkontrolovat uzavření všech oken a dveří a v okolí domu schovat nebo upevnit volně položené předměty a zabezpečit chovaná zvířata. V případě blízké vichřice je potřeba se soustředit především na vnitřní stranu domu, kde je nejvyšší nebezpečí poškození oken a dveří polutujícími předměty. V případě tornáda se pak držte dál od oken a nezdružujte se v místnostech těsně pod střechem. V případě bouřky je vhodné odpojit od sítě elektrické spotřebiče a odpojit od spotřebičů i antény. Připravte se i na možný výpadek elektrického proudu zpohotovím svíčky a zápalek. V případě výstrahy přívalové deště průběžně kontrolujte pevnost a vododolnost střechy a oken. Je-li váš dům na svahu, buďte připraveni na možný náhlý příval vody

a bahna s poškozením přilehlé stěny domu (v krajním případě i zřícení). V případě krupobití především chráňte oči a auto, pokud parkujete na ulici, například pomocí příkrývkou apod. V případě hrozící sněhové kalamity se snažte včas opatřit zábrany trvanlivých materiálů, zbytečně nevyjíždějte autemobilem a pravidelně kontrolujte výšku sněhové pokrývky na silnici domu. Zastihne-li vás extrémní počasí venku, snažte se ve všech případech co nejříve najít úkryt v nejbližší budově nebo alespoň noučový přístřešek, kterým může být třeba most. Raději se nezdružujte zbytečně na otevřených a vyvýšených místech. Ve většině případů je nebezpečné i zdržovat se v blízkosti vodních toků nebo ploch. V případě bouřky mějte na paměti, že žádné místo není dost bez-

pečně před zásahem blesku. Nebezpečí můžete předejít tím, že nebudete mít při sobě kovové předměty. Rozhodně se neschovávejte pod osamělými stromy nebo v blízkosti vodních předmětů. Pokud se najít chráněné místo v níže položeném prostoru s nížší vegetací, dostatečně daleko od stožárů a vedení el. proudu. Neopouštějte úkryt dokud bouřka již není alespoň 5 km od vás, tzn. pokud doba mezi zábleskem a zahrměním nepřesáhne alespoň 15 sekund. V případě vichřice se nepohybujte na okrajích prudkých srážů nebo břehů tek, kde při poruvu větru hrozí pád. Další nebezpečí hrozí od předmětů, unášených větrem, snažte se tedy najít úkryt pod pevným přístřeškem. V lese přitom hrozí i pád nestabilních stromů. Schevajte se proto u kmene dostatečně pevného a rozložitého stromu, není-li

ovšem vichřice doprovázena bouřkou. V obydlených místech hrozí také pád části budov, například krytiny, okapů, lešení či květináčů apod. V případě přívalové deště se pokuste najít úkryt dostatečně daleko od vodních toků a prudkých svahů, kde hrozí náhlé vzedmutí hladiny, resp. sesuvy. V případě krupobití se ukryjte pod nejbližším stromem nebo mostem. Je-li ve zcela otevřené krajině, chraňte si ruku nebo tašku či bundu alespoň hlavu. V případě sněhové kalamity se snažte co nejříve dostat do obydleného místa, neboť hrozí ztráta orientace, vyčerpání a prochlazení. Pohybujte se opatrně, pozor na zasazená nebezpečná místa.

Pokud vás nepříznivé počasí zastihne v uzavřeném automobilu, může vám vůz sloužit jako dostatečný přechodný úkryt nebo prostředek úniku po všechny popisované klimatické jevy. Rizikem pro vás a váš vůz je pouze silné krupobití (poškození karoserie a oken)

o tornádo nebo vichřice (hrozí převrácení vozu). V těchto případech je třeba dobře vyhodnotit situaci. Pokud jste již daným jevem zasaženi, jedte velmi pomalu nebo zastavte na bezpečném místě, kde nehrozí zejména pád stromů nebo srážka s jiným vozidlem při zhoršené viditelnosti. Při bouřce se nedotýkejte kovových částí automobilu a nevystupujte van, kde hrozí zásah el. výbojem. Při vichřici snižte rychlost jízdy nebo raději zastavte, nejlépe čelem ke směru větru, neboť při bočním větru hrozí větší pravděpodobnost převrácení vozu. Při tornádu se snažte pokud možno opojně rychleji dostat mimo směr pohybu tornáda, protože vůz vás při značné síle vzdušného víru nemůže ochránit. V případě přívalové deště raději zastavte na bezpečném místě, kdy váš vůz neohroží proudící vody nebo bahna na silnici a čekejte na snížení intenzity srážek. V případě krup větších než 2 cm v každém případě zastav-

te, hrozí vážné poškození čelního skla a karoserie. Máte-li ve voze deku nebo nepotřebné oděvy, pokuste se zakrýt alespoň čelní sklo, které je nejvíce ohroženo. V případě sněhové kalamity zvažte stav vozovky, vzdálenost a profil silnice, po které jedete. Je-li nemožné bezpečně projet, pokuste se zaparkovat a počkat na silničáře. Pokud jste již uvíznuli na silnici, postarejte se o to, aby byl váš vůz vidět (výstražná světla, trojúhelník). V případě, že je komunikace zcela zatarasena vozidly a hrozí, že budete muset zůstat několik hodin ve voze, šetřete pohonnými hmotami. Vypněte veškeré zbytečné spotřebiče, rádio, světla. Docházejí-li vám pohonné hmoty, motor zapněte jen na nezbytně nutnou dobu k vytvoření klidné v autě na příjezd záchranářů. Pokud jste utrpěli nějakou materiální škodu, pečlivě si vše zdokumentujte pro uplatnění náhrady škody.